

Vooravond kerst 1888, Arles, Zuid-Frankrijk Climax met Paul Gauguin

1

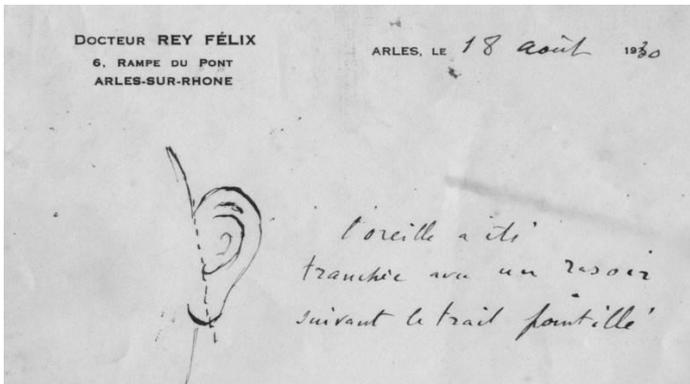
Berichtgeving lokale krant

Chronique locale

— Dimanche dernier, à 11 heures 1/2 du soir, le nommé Vincent Vaugogh, peintre, originaire de Hollande, s'est présenté à la maison de tolérance n° 1, a demandé la nommée Rachel, et lui a remis... son oreille en lui disant : « Gardez cet objet précieusement. Puis il a disparu. Informée de ce fait qui ne pouvait être que celui d'un pauvre aliéné, la police s'est rendue le lendemain matin chez cet individu qu'elle a trouvé couché dans son lit, ne donnant presque plus signe de vie.

Ce malheureux a été admis d'urgence à l'hospice.

Gele huis Arles

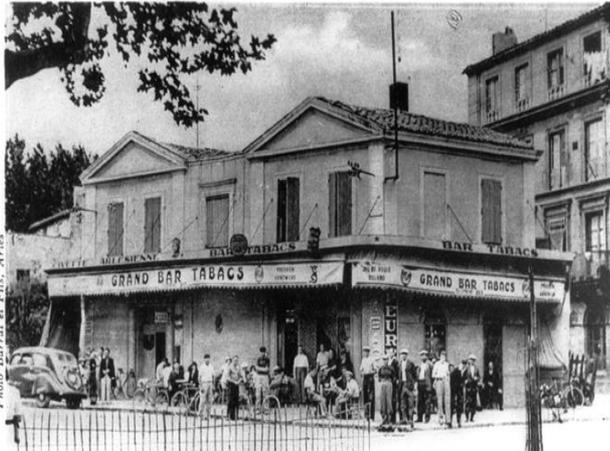
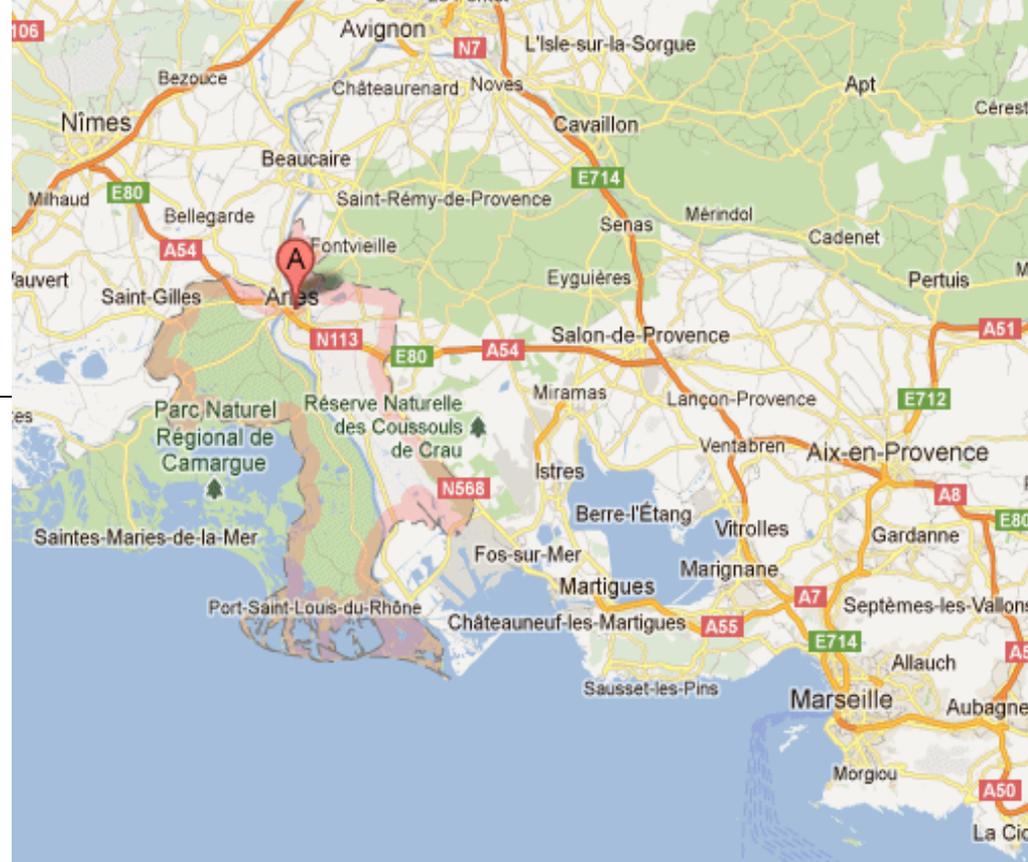
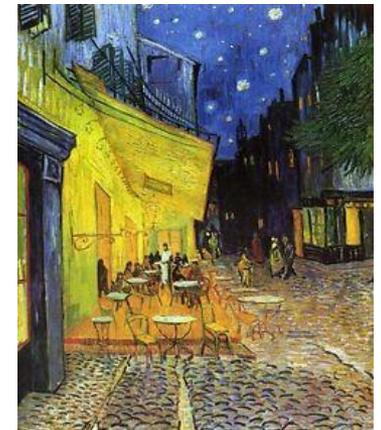
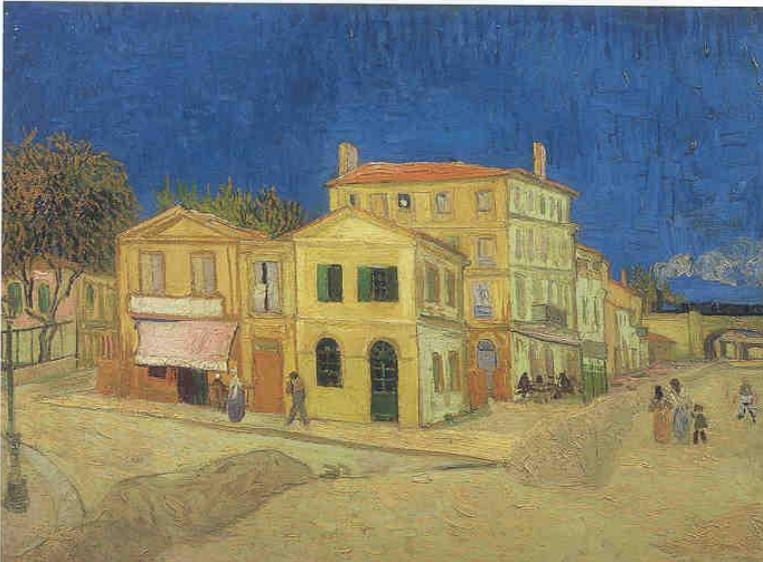

Photo: Berret et Fils, Arles

Eind van het samenwonen in Parijs

4

Theo aan zijn zus:

‘Het is alsof er in hem twee mensen zijn,
de een merveilleus begaafd, fijn en zacht,
en de ander eigenlievend en hardvochtig

Het is jammer dat zijn karakter hem zo in de weg zit

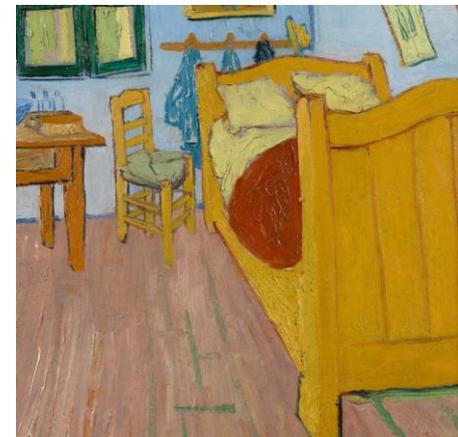
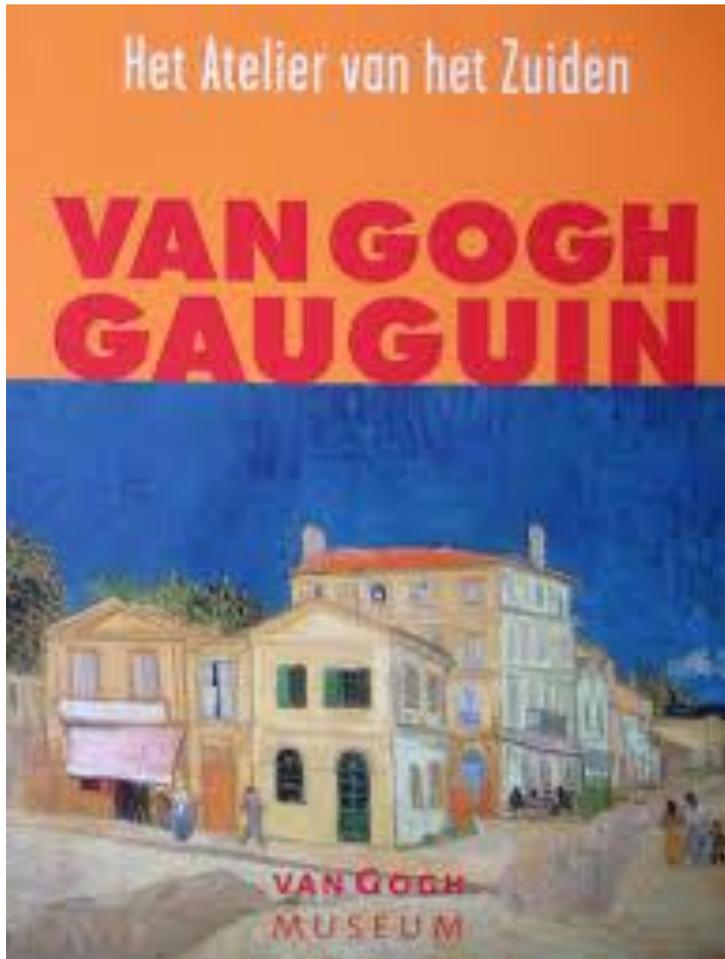
De toestand is haast onhoudbaar...hij geeft veel standjes ...
en hij is vuil en slordig...’

‘We hebben vrede gemaakt, ik heb hem gevraagd te blijven’

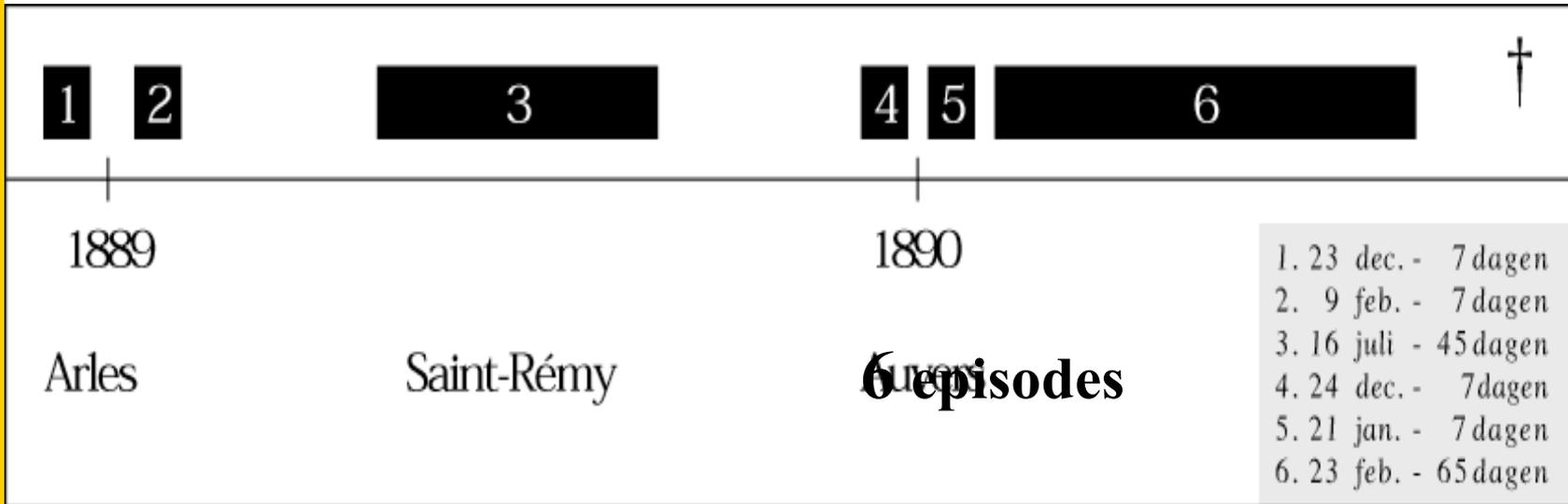
Vervlogen droom

Tijdstabel crises

Delirante (psychotische) episodes

8

- Chronische ondervoeding
  - tekorten (vitamines)
- Uitputting
  - ‘ik heb mijn lichaam opgeofferd’
  - ‘hoe meer verward en ziek, des te beter mijn werk’ (extase)
- Toxische stoffen
  - Kamfer; verbindingen
- Alcoholmisbruik

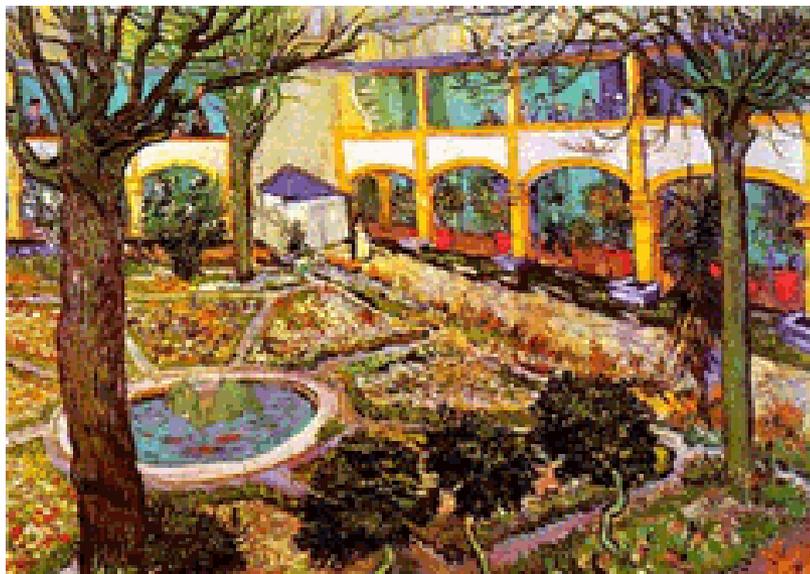
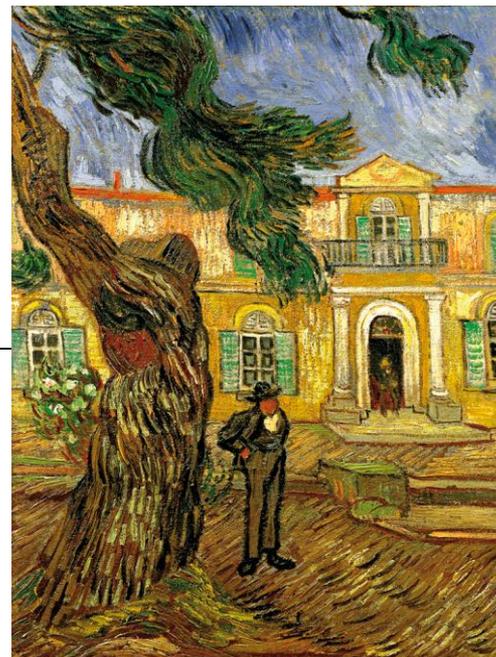
Citaten

- *Als de storm van binnen te hevig wordt, dan drink ik een glas te veel om afleiding te zoeken*
- *Dr. Rey zegt me dat ik me, ipv voldoende en regelmatig te eten, vooral op de been gehouden heb met koffie en alcohol. Dat geef ik allemaal toe.*
- *Vergetelheid zoeken door een goed glas te drinken en flink te roken*
- *Alcohol is vast en zeker een van de hoofdzaken van mijn krankzinnigheid geweest*

St-Rémy

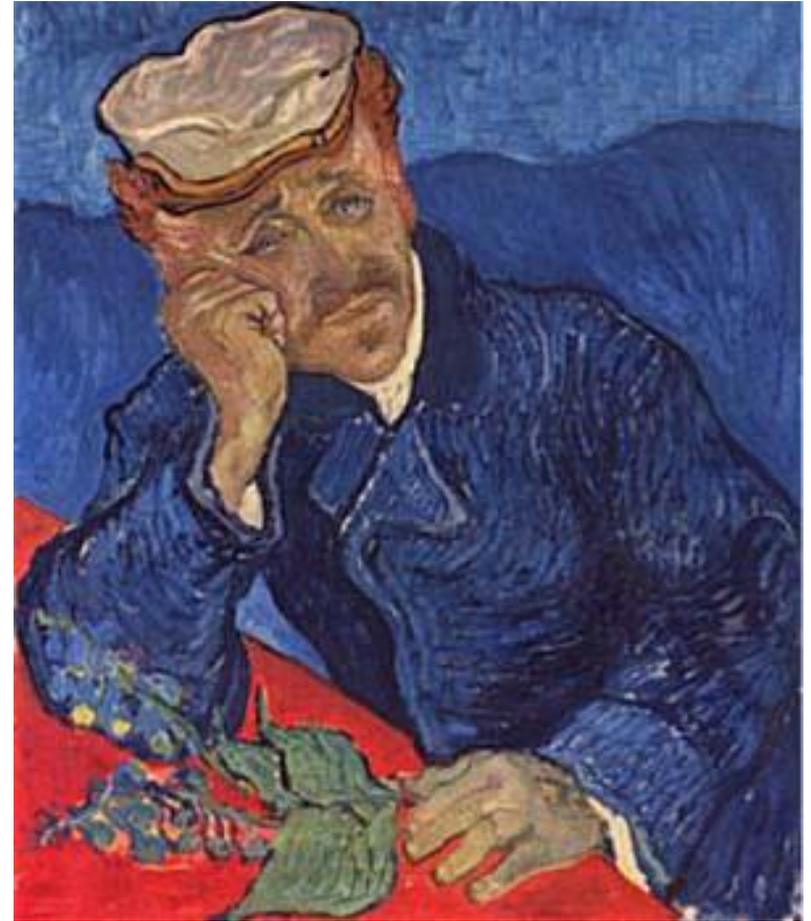

Auvers: Dr. Gachet

12

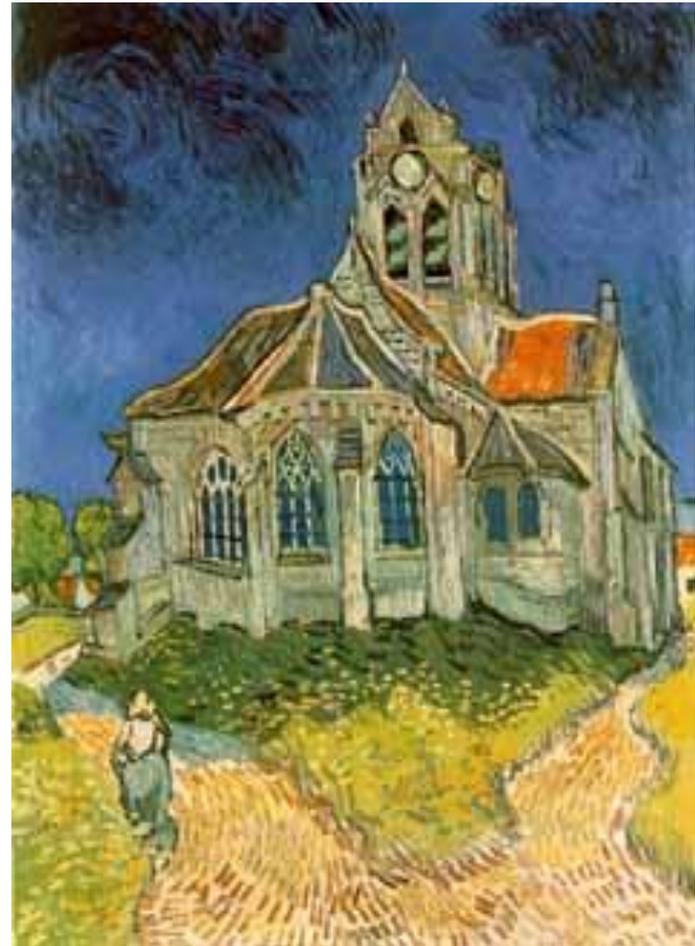
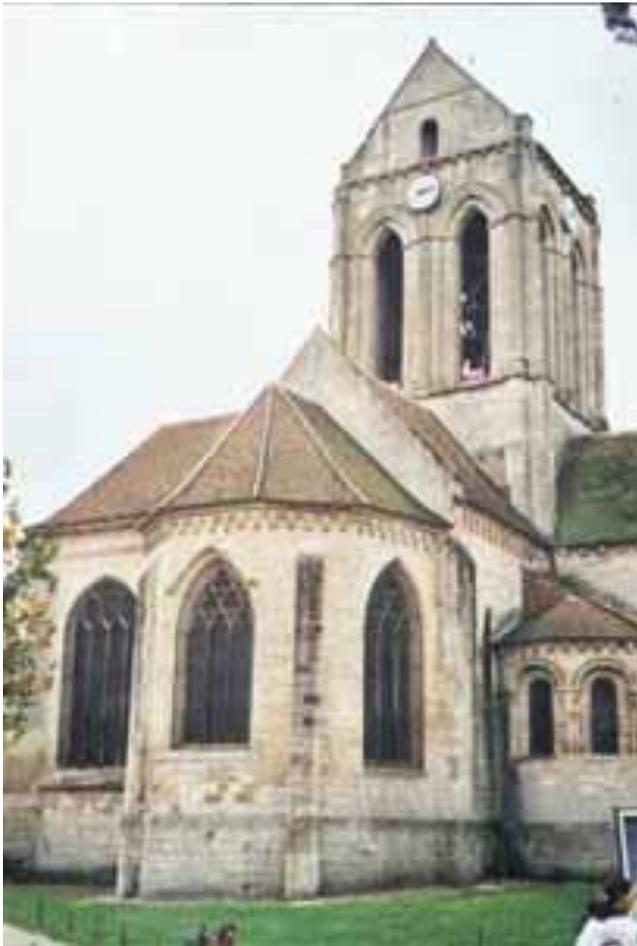
Ravoux Inn, Auvers-sur-Oise

13

Kerk van Auvers

Plotselinge ('onaangekondigde') suicide

15

27 juli 1890 pistoolschot

29 juli 1890 overlijdt

Een niet erg onverwacht einde

16

- Niet geslaagd als schilder (1 schilderij verkocht)
- Psychiatrische patiënt (opnames, veel recidieven)
- Lichamelijk niet fit
- Geen vrouw/geen gezin
- Geen kunstenaarskolonie (Atelier v.h. Zuiden)

- Theo's steun niet meer vanzelfsprekend
  - Heeft een gezin te voeden
  - ZZPer
  - Ziek

“Ik voel me – mislukt, dat is het wat mij betreft, ik voel dat dat het lot is dat ik aanvaard en dat niet meer zal veranderen.”

Aan Theo en Jo vanuit Auvers, 24 mei 1890

“Als ik jouw vriendschap niet had, zouden ze me zonder wroeging de weg van de zelfmoord opsturen en hoe laf ik ook ben, uiteindelijk zou het met mij die kant op gaan”

“Eenmaal dood en begraven spreken schilders via hun werken tot de volgende generatie of tot vele volgende generaties. In het leven van de schilder is de dood misschien niet het meest moeilijke”

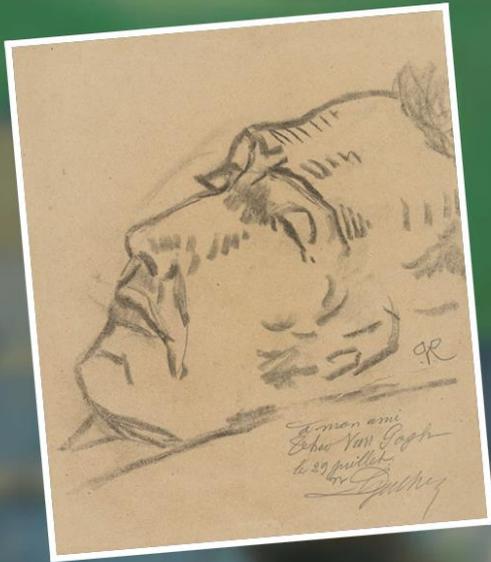

Vincent's kamer

”La Tristesse durera toujours...”

18

Paul van Ryssel (pseudoniem van dr. Gachet), Vincent van Gogh op zijn sterfbed, 1890

“Welnu, mijn werk, daarvoor riskeer ik mijn leven en het heeft me de helft van mijn verstand gekost.”

Aan Theo vanuit Auvers, 23 juli 1890

Monsieur Vincent VAN GOGH

ARTISTE PEINTRE

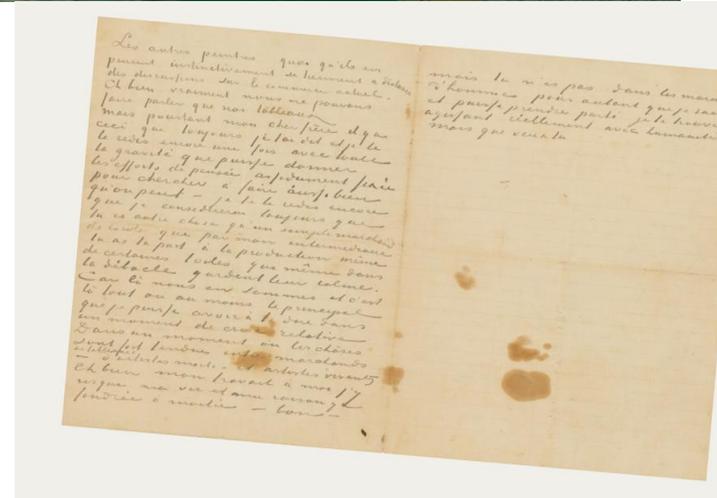
Décédé en son domicile, à Auvers-sur-Oise, le Mardi 29 Juillet 1890, dans sa 37e année ;

Qui se feront le Mercredi 30 Juillet, à 2 heures $\frac{1}{2}$ précises, en l'Église d'Auvers-sur-Oise.

On se réunira 2, place de la Mairie, à Auvers-sur-Oise.

DE PROFUNDIS.

Eén passage op de kaart is doorgestreept: 'en l'Église (in de kerk) d'Auvers sur Oise'. De pastoor had geweigerd Vincents begrafenis te begeleiden vanuit de kerk; zelfmoordenaars hoorden daar volgens hem niet thuis.

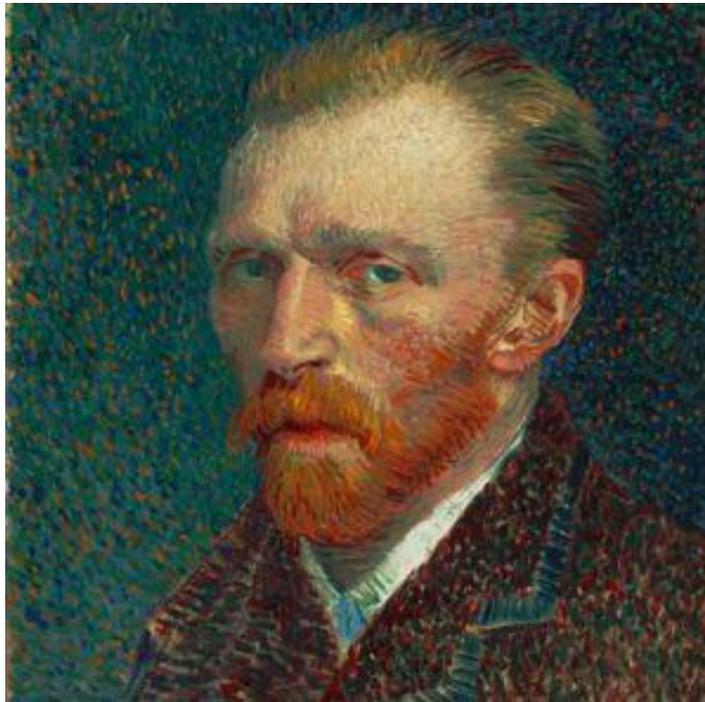
Begraafplaats Auvers

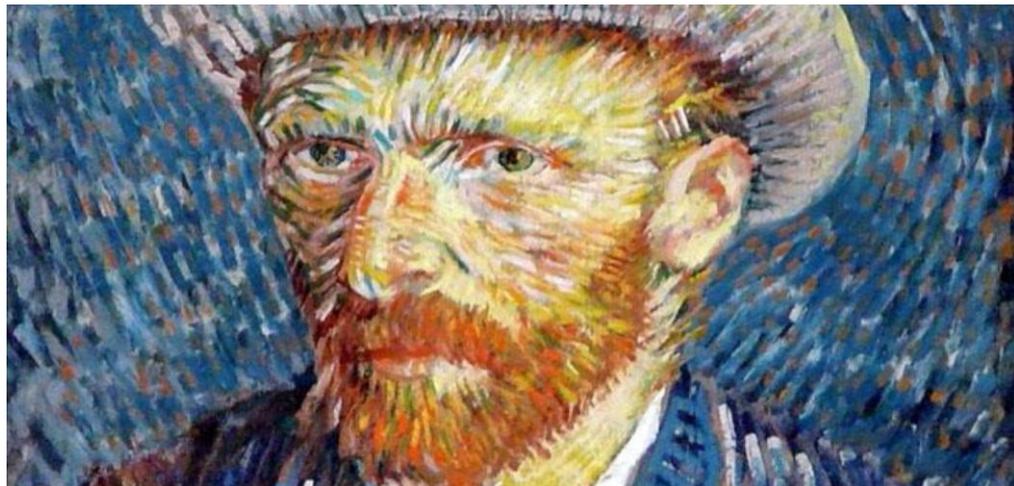
20

Het leven van Vincent van Gogh

Expertmeeting

24

- Sept. 2016 Van Gogh museum
- Experts uit hele wereld, uiteenlopende vakgebieden
- 2 volle dagen discussie op de vierkante mm
- Daarna: vele meetings, vele mails
- Vooral veel ‘geschrap’t

Kunst en waanzin

25

- Leighton:

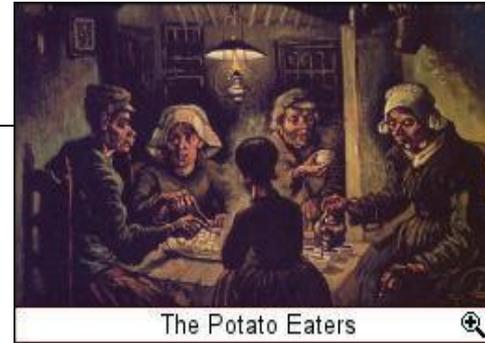
“Wat Van Gogh ons heeft nagelaten is niet de uiting van een verstoorde geest, maar van een krachtige en kristalhelder artistieke visie”

De schilder (1880-1890)

Autodidact

- Brabant (donkere periode)
- Haagsche school
  - Mauve, Mesdag, Israëls
- Impressionisten (Parijs)
  - Toulouse Lautrec, Bernard, Pissaro,
- Gauguin

The Potato Eaters

Ik kom er deernet van thuis - en heb by het
 lamplicht my gewerkt en aen - afschouwen
 ik heb by day de meent heb aangezet.

Zie hier hoe de compositie nu gevorderd is
 Ik heb het op een rijgoud stuk geschiedt ~~vertoond~~
~~en~~ en zover de schets nu is zet gelouf de er wel
 lezen in -

als
 el Kopp. dat el van day maakt v. drinkt me. zeken zoo
 ad als die 29 hiet met een goudt. w. de. gezwol
 als dit →

zou er als pendant voor Keunen deeren
 ge den twee op verguld brastel ~~get~~ zet gouden ze. morphen
 ed in het goud stuur. hiet daer dan op zek. zelf.
 egevel, met een hand. red. a. my. d. hoes. b.
 aland van een b. socht

ba' Vioen

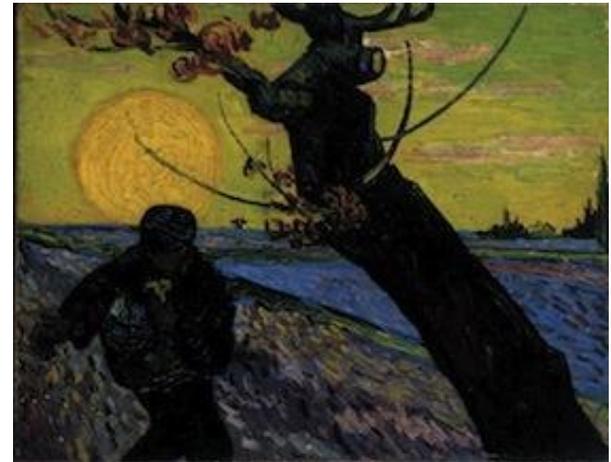

Est ce qu'ils ont lu le livre de Silvestre sur Eug Delacroix ainsi que l'article sur la couleur dans la grammaire des arts de Lefebvre de Ch. Blanc.

Demandes leur donc cela de ma part et sinon s'ils n'ont pas lu celui qu'ils le lisent. Je pense mais à Rembrandt plus qu'il ne peut paraître dans mes études.

Voici croquis de ma dernière toile entrain encore un dèmeur. Immense disque citron comme Soleil. Ciel vert jaune à nuages roses. L'horizon violet le dèmeur et l'arbre bleu de prau, toile de 30

Veel zelfreflectie

30

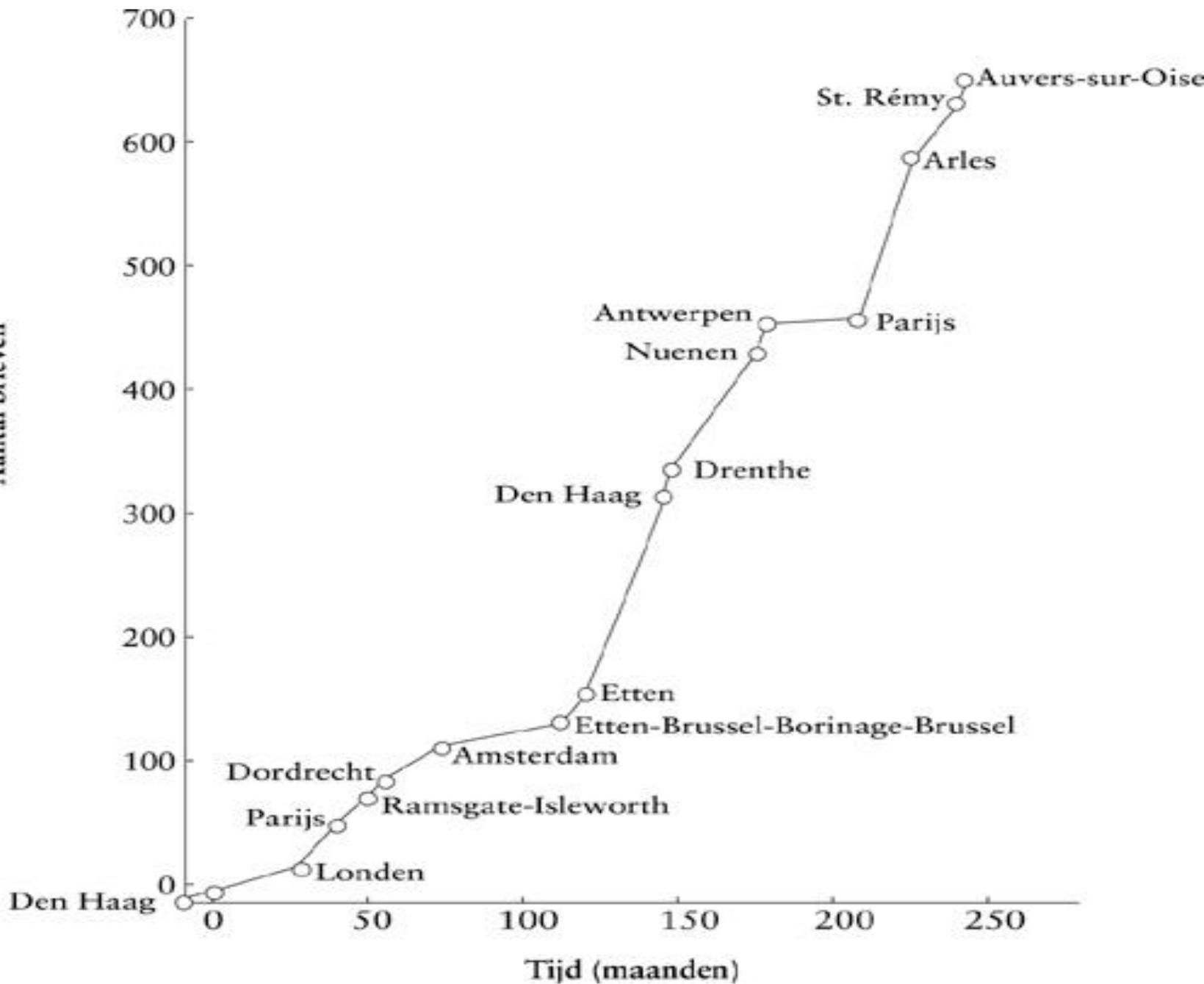
“Ik ben een man van hartstochten, in staat en geneigd om min of meer onzinnige dingen te doen waarvan ik soms wel min of meer spijt heb.”

Aan zijn broer Theo, Cuesmes, c. 22 en 24 juni 1880

Aantal brieven

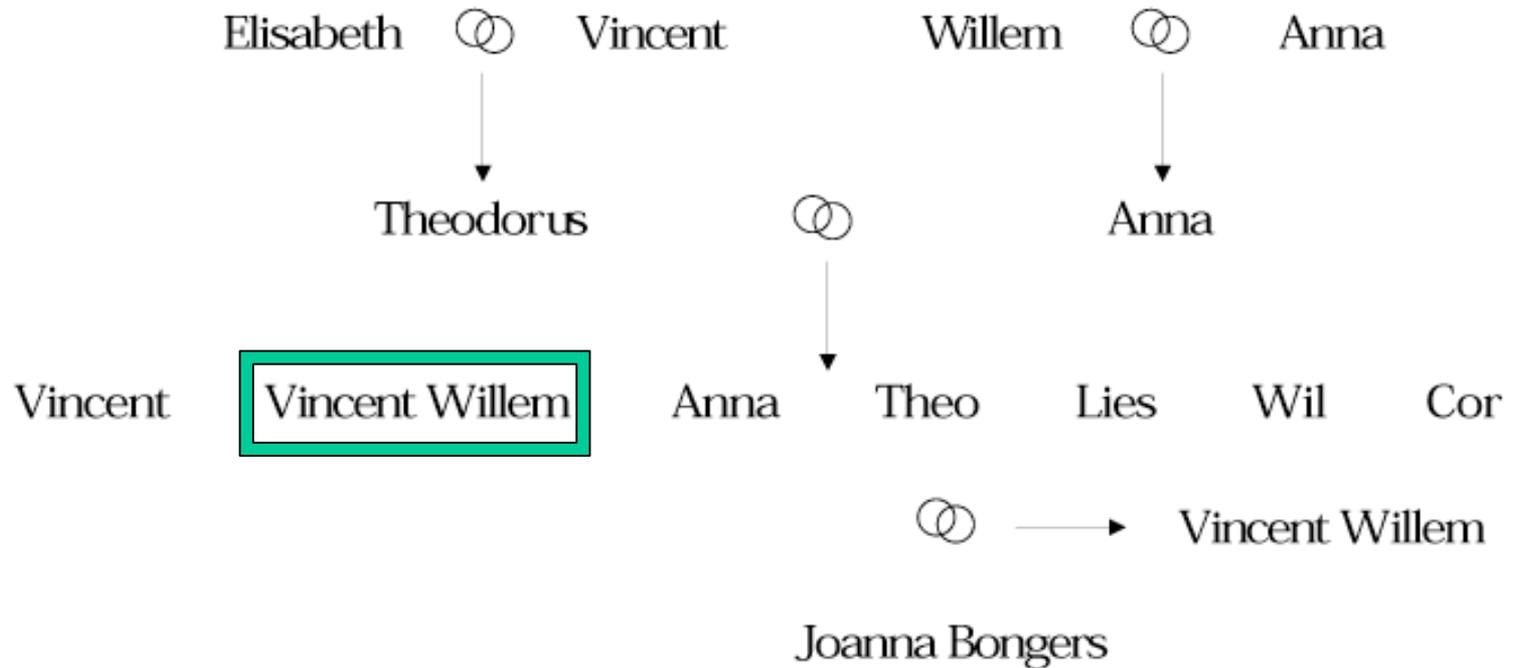
Context (maatschappelijk) 19^e eeuw

32

- Verval na de gouden eeuw
- Eeuw van de dronkenschap
- Prostitutie
- Willem III (vader Wilhelmina)
- Geneeskunde incl. psychiatrie op laag niveau
- Zelfmoord is een misdrijf (tot 1886)

- 2^e helft verbeteringen
  - start rechtstaat
  - minder sterfte (tbc, pokken)
  - industriële tijdperk (Philips, Shell, Ten Cate)

Genogram van Gogh's

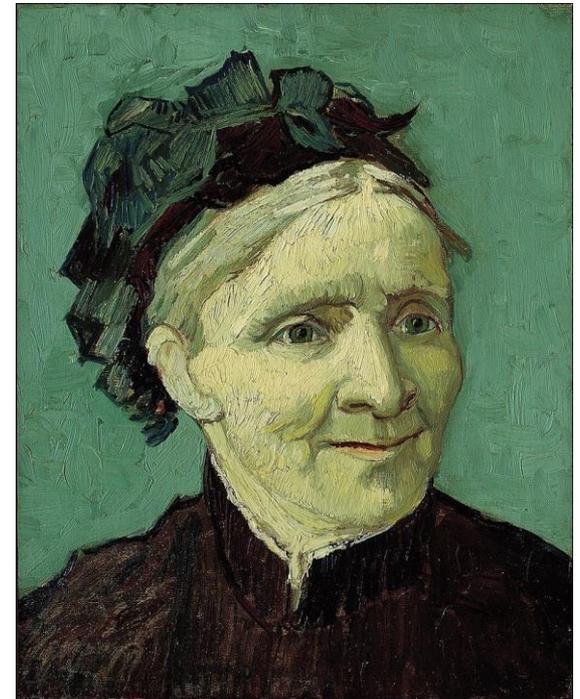
Vader en moeder van Gogh

34

Generaties van dominees en
Kunsthandelaars.
Keurige hardwerkende jongen

Psychiatrische st.
Vader, broer, zus

Vader 1885 †

Moeder 2007 †

35

Vincent 1889

Vincent (Willem) suicide 1890

Anna -2 1930

Theo -4 syphilis 1891

Lies -6 schande (zwanger) 1936

Wil -9 langdurig opgenomen 1941

Cor -14 suicide 1900

Jonge jaren

36

- Weinig bekend
- Vroeg van school
- Protestant in katholieke omgeving
- Normen en waarden
- Familiaire belasting

Opleiding/werk: lange zoektocht

37

- Onafgemaakte school
- Kunsthandel
- Leraar
- Evangelie Borinage (Messiasachtig)
- Schilderkunst (28e)

Woonplaatsen: onrust, impulsief

38

- Jeugd: verhuizingen Brabant (o.a. Zundert, Nuenen)
- Den Haag
- London, Ramsgate
- Parijs
- Den Haag
- Drente
- Nuenen
- Borinage
- Antwerpen
- Parijs   Theo
- Arles   Gauguin
- St Remy   Psychiatrische opname
- Auvers   Suicide

Relaties: problematisch

40

- Ouders/zussen (Theo)
- Vrienden/werkgevers
- Vrouwen

De wens...

*Waar is mijn vrouw, waar is mijn kind - is alleen zijn dan
t leven?*

Trouwen is een hoogst wenselijke zaak

*Rechts en links bleven twee leegtes mij vergezellen, overal
en altijd. Er was geen vrouw, er was geen kind*

*Ik ken lui die even bang zijn voor kinderen als ik voor
'geen kinderen'*

*Door een vaste verbintenis vindt men een grote, inwendige
kalmte*

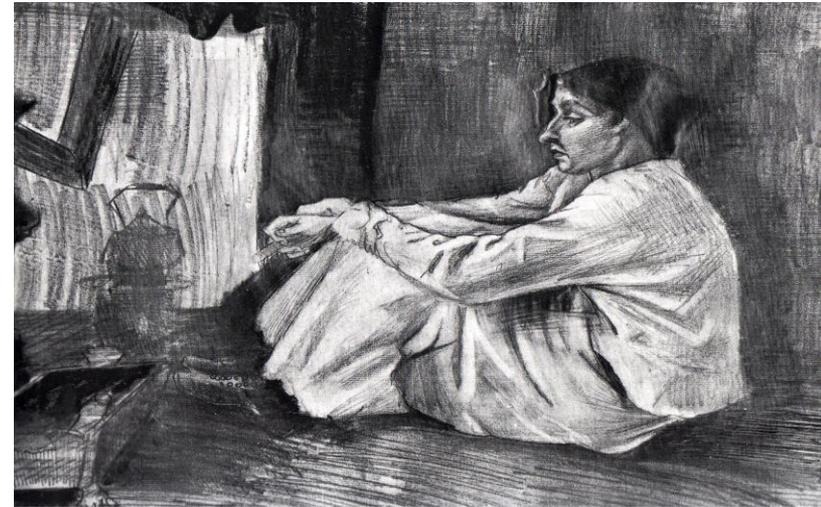
Ik ben liever met een slechte hoer dan alleen

Vrouwen

42

- Ursula Loyer
- Kee Vos
- **Sien**
- Margot Begemann

- Daarna...

Theo

Vincent en Theo

- Al vroeg uit elkaar
- Intensieve briefwisseling
- Bij elkaar 1886-1888 Parijs
- Theo onderhoudt Vincent financieel
- Onvoorwaardelijke liefde
  - Maar niet helemaal...

Jo Bongers en zoon (Vincent's neefje)

45

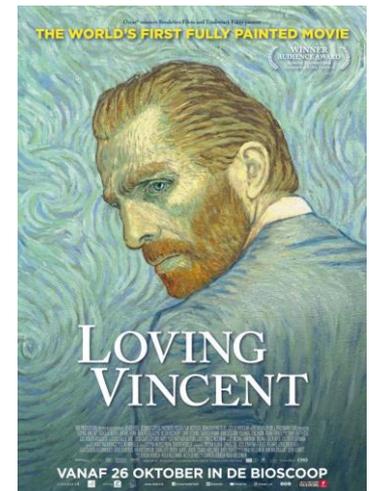

Meer weten?

46

- Van Gogh museum
- Kruller Muller (een na grootste Van Goghverzameling ter wereld)
- Noordbrabants museum

- Boeken/biografieën
  - Onuitputtelijk!

- De films /series
  - Krabbe zoekt van Gogh
  - Loving Vincent
  - At eternity's gate

Kwetsbaarheden: ‘moeilijk leven’

47

- Erfelijk belast
- Psychisch lijden (wisselende stemmingen/eenzaamheid)
- Somatisch lijden
- Impulsief en zelfdestructief
- Lange zoektocht (zelfgekozen einde)
- Gebrekkig zelfvertrouwen & gebrekkig vertrouwen in de wereld om hem heen
- Moeilijk karakter met veel conflicten
- Riep overal ook de zorg en warmte op van (enkele) mensen
- Slechts 1 stabiele langdurige relatie (Theo)

Kracht

48

- Wilskracht, veerkracht & doorzettingsvermogen
- IJzersterk gestel
- Sensitief, betrokken & begaan met verschoppeling
- Gepassioneerd/sterk temperament
- Groot schrijver/groot schilder

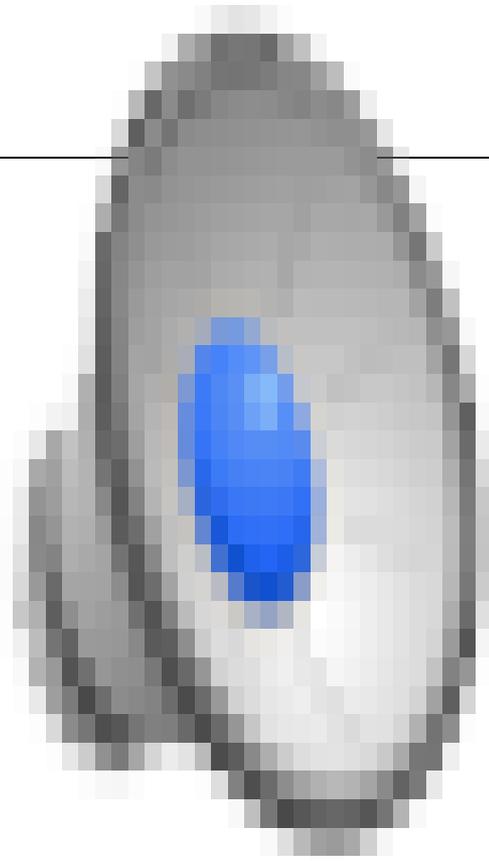
Groot, invloedrijk kunstenaar – over de gehele wereld bekend - met een markante persoonlijkheid en een getormenteerd leven bij wie zijn Kunst zowel zijn redding als ondergang was:

“Wel, mijn werk, daarvoor riskeer ik mijn leven, en het heeft me de helft van mijn verstand gekost”

Nog een laatste keer aan het woord

Brief (29 jaar oud)

- <https://www.youtube.com/watch?v=oxHnRfhDmrk>